

La Ciutat

Quinzenal afiliat a l'Esquerra Republicana de Catalunya

Redacció i Administració: Alonso Martínez, 27 - NÚMERO SOLT: 10 CENTIMS

J A S O M A L 2 8 . . .

I a Cervera ja tenen concedit un col·legi subvencionat de segon ensenyament. En cauvi a Tàrrrega encara no en sabem res.

Nosaltres des de feia dies que ho prevèiem. La nostra campanya no era motivada per altra cosa. I empenyiem a l'Ajuntament. L'empenyiem perquè fés. Però mai s'acabava de decidir, i quan ho feu, ja començà a ésser una mica tard.

Ara aquest Ajuntament, o sinó els seus amics, cridaràn, es mouran, es bellugaran, i tot ho farau pagar a la República, al Govern, a la Generalitat, com ja en tenen per costum.

Però no s'han volgut adonar i quan ja el temps era justíssim, que fins ara han viscut als llims, com ja ho dèiem en un editorial nostre del dia 3 d'Agost. I ara tot són presses i ganes de trobar-hi solucions i crits de S. O. S.

Ara s'han decidit a comprar el material—part del material—, després que se'ls hi havia dit i repetit que el material tenien ja de comprar-lo.

I demanen mestres amb unes visitetes a Lleida, i un parell d'oficis. Nosaltres, en aquell editorial del 3 d'Agost, ja dèiem: «cal demanar els mestres que ens seran necessaris, abans que el total de 7.000 que hi han disponibles quedi exhaurit». Que al dir això, volíem donar a entendre que calia moure's, fer, fer-ho tot, anar a Barcelona, a Madrid, allí on calgués, per obtenir-ho, que el nostre apoi l'haurien tingut llavors com avui, si el consideraven indispensable.

Ja assenyalàvem llavors la responsabilitat que anaven a contraure. Donaran motiu a què siguin responsables d'alguna cosa?

Dins de breus dies—hores—ho sabrem.

I llavors veurem d'una manera clara si aquestes facilitats, aquestes 25.000 pessetes, que a última hora s'ha acordat oferir (facilitats i pessetes pue perquè s'oferissin calgué que vingués ací a Tàrrrega el president de la Comissió del Traspàs del segon ensenyament, de la Generalitat, a dir-los-hi a veure que pensaven fer i que volien fer)

indiquen un canvi de criteri en el procedir de l'Ajuntament, o bé són maquiavelismes.

Perquè la veritat, dins de la majoria hi ha elements que volen una cosa i n'hi ha altres que no ho volen. I tot plegat fa por.

Però en fi. Ara si que es cuidaran de parlar els fets. Perquè el dia 1, l'Ajuntament *tindrà* locals, i en podrà disposar, i si els ofereix com ho té de fer (manquen dos dies però hi ha molt bones combinacions per viatjar), Tàrrrega podrà ocupar el lloc que li correspon.

Esperem, doncs, el dia 1. Un marge més de confiança. Nosaltres no tenim cap més interès que el de què es logri el compliment d'una llei de la República, sense que s'hagi creat cap problema. Ho hem vist sempre tan fàcil d'evitar...

Però si el problema s'ha creat i el prestigi de la ciutat en té de quedar resentit—volem inclús creure que no serà—llavors si que parlarem clar de debó. Tant de bó, però, que no calgui fer-ho.

I abans d'acabar aquestes ratlles, si que no podem deixar d'esmentar una cosa. La responsabilitat greu, aquesta ja segura i impossible d'evitar, que han contret davant de Tàrrrega els consellers d'Acció Catalana. No s'han preocupat en el més mínim de res. Ni tan solament una nota fixant la seva posició. Adormits, inexistents.

Si ens agradés de fer-hi broma, diríem que al fi i al cap és de la millor manera que representen al partit, també adormit, callat, inexistent, sense prendre contacte en cap qüestió, per interessant i vital que sigui. Francament, així tenen l'avantatge de què no fan ni nosa.

Tot el que es faci en el sentit d'extermnar aquest flagell que és el joc, nosaltres ho aplaudirem i ho trobarem molt be.

DIVIDEIX L'ADVERSARI I VENCERAS

Escrivim aquestes ratlles en uns moments en què ignorem com es resoldrà la reunió del Consell Executiu del Partit, a celebrar demà dimecres.

S'hi han d'afrontar dues falles d'indisciplina, una de caire doctrinal i interna, i l'altra més superficial i amb tot més cridanera i espectacular, i de la bona solució d'elles, cal esperar-ne benifet per la causa de Catalunya i de la República, car en aquesta encoratjadora qualitat de principis purament catalanistes i específicament republicans, amb el gran llevat de justícia social i de laïcisme, en som els únics defensors l'Esquerra Republicana a Catalunya.

La posició de l'anomenat grup de «L'Opinió», no pot continuar ni un dia més, en sa actitud de fill rebel de la família republicana, i si no hi cap l'avinença, un Congrés Nacional Extraordinari ha d'entendre i fallar definitivament aquest plet.

Pot ésser el mal ens l'hem fet de perllongar una malaltia que és necessari es resolgui amb una amputació dolorosíssima o en el perfecte funcionament de l'organisme del partit.

Nosaltres, seguint els dictats dels anhels republicans, i les directrius que la vidència de N'Humbert Torres aconsella, advoquem la unitat de l'Esquerra Republicana de Catalunya, que es llimin les diferències que mantenen allunyats dels organismes de govern, a capacitats valiosíssimes, i tots plegats rendim, i donem la sensació de la pròpia consistència.

En aquests dies que sembla talment com si els partits republicans, es beguin l'enteniment, Catalunya, i per ella, el seu partit representatiu, cal donggi la pauta a seguir, i sia exemple de radicals-socialistes, azanyistes i socialistes, mostrant-los amb la nostra actitud responsable, que no estem disposats a jugar-nos al truc la República com ho feren els nostres avis l'any 73.

Davant el crit de guerra, de les dretes, monàrquics i cavernaris: «divideix i venceràs», devem contestar amb tot l'entusiasme: «Unim-nos per la República.

De no fer-ho així, més endavant ens hauriem de penedir de la destrucció de les llibertats aconseguides, i en un règim de tirania o d'anarquia, comprendriem com erem temeraris en discutir entre nosaltres, problemes que en el fons coincidíem en apreciar igualment, i per qüestions de

procediments, o personals, ens havíem deixat ensibornar, com si fossin essencialsíssimes a la vida del Partit i de Catalunya.

Acabem, doncs, amb unes paraules pronunciades per N'Humbert Torres, a Girona, en l'acte d'homenatge a En Miquel Santaló: «Es indispensable i inajornable—i devem imposar-la si cal—la unitat d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Ens les fem nostres i hi sumem el nostre vot.

Una mica de bon gust, senyors

«Acció Comarcal» publica en el seu últim número la ressenya dels diferents actes que han tinnut lloc amb motiu de l'exposició d'obres d'artistes targarins. Se n'ocupa molt bé i amb tota mena de detalls. Dóna compte de moltes coses, però no diu ni tan solament el nom dels senyors que vingueren en nom dels diaris barcelonins.

I en veritat, això s'hi troba a faltar. I fa malpensar una cosa; que s'hagin deixat d'esmentar aquells noms, perquè no n'hi havia cap que representés a la premsa més afi a «Acció Comarcal», ja que tots, excepte el del «independent» «Vanguardia», són d'aquells diaris «Publicitat», «Mirador», «Opinió», que des de les pàgines d'«Acció Comarcal» se'ls ha qualificat de «dolents».

Però nosaltres, que sincerament, no donem ni la més mínima importància al fet de què s'esdevingués així, perquè igualment podia succeir el contrari, si que ens sap greu que l'actitud d'«Acció Comarcal» descobreixi com una manca de polidesa. Si més no, pel bon gust mateix no calia demostrar-la.

Si; una mica de bon gust, senyors. I més objectivitat.

De l'Exposició d'Art

El periòdic «L'Opinió» va publicar en la seva secció de «Les Arts» un interessantíssim article titulat «Artistes Targarins», signat Adam Coscoll, pseudònim d'en Joan Cortés, que fou un dels periodistes que invitat per «Palestra» va venir a visitar l'exposició.

Després de dedicar uns elogis a Tàrraga i als homes que havien fet possible l'exposició, en paràgrafs interessantíssims, parla del «miracle» de Sant Eloi i continua així:

«I ho és, en fi, la intensa vida intel·lectual i artística que existeix actualment a la ciutat i que, acoblada a la seva importància mercantil i industrial, li disputen indeclinablement la capitalitat urgellenca.

Un altre miracle, i no pas el més petit, és haver sabut unir en una suma, que es manté constant a través de totes les fluctuacions polítiques i anecdòtiques, tot el que a Tàrraga és alguna cosa important i seriosa dins del concert general de les coses dignes i estimables que es realitzen en tot el territori de la nostra pàtria.

Fruit d'aquesta unió ha estat el confortant espectacle que ens ha ofert la ciutat de Tàrraga en la seva festa major suara celebrada. Al costat de tots els esdeveniments tradicionals de les diades, hom projectà la celebració d'una exposició d'art que havia de reunir obres dels més importants artistes targarins actuals, contemporanis nostres o desapareguts de poc temps ençà. Totes les voluntats s'han unit en la mateixa aspiració, tothom hi ha portat la més lleial cooperació, i n'ha sortit una exposició que fa quedar el nom de Tàrraga en lloc preeminent dins del món artístic català.

Dotze noms hauraven al catàleg de l'exposició. La majoria d'ells prou coneguts ja als cercles artístics barcelonins. Antoni Alsina i Amils, amb pintures i escultures; Ramon Alsina i Amils, amb pintures; Evarist Basiana i Arbiell, Francesc Marsà i Figueres, Ramon Miret i Balde, Angel Oliveres i Guart i Magí Serés, amb pintures també; Ramon Muixí i Roig amb pintures, dibuixos i gravats sobre vidre; Urbici Soler i Manonelles amb fotografies d'escultures, projectes i realitzacions, i els artistes traspassats Josep Güell i Guillamet, Carles Perelló i Secanell, Sch. P., i Joan Viladot i Fernández, amb pintures i dibuixos.

Fora de la seva condició general de fills de Tàrraga, ben poca cosa de comú de l'un a l'altre trobarem en aquests artistes. L'exposició era d'un to i d'una seriositat ben poc comuna en aquesta

mena d'aplecs. Des de l'academicisme convençut i prudent dels mestres Alsina i Amils fins a la inquietud i recerca de Basiana, el conjunt aconseguit fou d'una agradabilíssima tònica.

Com hem dit, prou coneguts són la majoria d'aquests expositors perquè vulguem ara fer-ne la presentació al lector. Però si hem de dir com ens ha satisfet poder contemplar de Francesc Marsà una sèrie de vint-i-quatre obres, entre teles i dibuixos acolorits, alguns d'ells inèdits per a nosaltres. En altres ocasions hem pogut fer constar la nostra confiança en aquest jove artista que petja amb pas ferm el seu sender, confiança que hem hagut de corroborar novament en aquesta avinentesa.

Evarist Basiana alterna la seva pedagogia artística en la qual practica l'exigència més estricta, amb les seves incursions al camp de tots els avantguardismes. D'Alsina i Amils pintor i del seu germà escultor, n'hem de dir com ens semblen ben situats en el seu mestratge. Angel Oliveres i Guart practica una fórmula reposada i lírica en les seves interpretacions del paisatge d'Aranjuez i altres contrades.

Magí Serés se'ns presenta com un artista dotat d'un gran poder de plasmació i una empenta que ha de trobar la seva pròpia expressió si no es desvia de la seva orientació actual.

Completaven l'exposició, com hem dit, fotografies de realitzacions d'Urbici Soler, escultor que actualment té un formidable cartell a Amèrica com l'hi té també Ramon Miret amb la seva pintura, dels principis de la qual figuraven en l'exposició mostres ben estimables.

Ramon Muixí conrea l'art difícil del gravat a l'àcid sobre vidre, en el qual, amb una prodigiosa tècnica, obté resultats admirables.

Dels mestres Josep Güell i Guillamet i P. Carles Perelló, Sch. P., hi havia diverses obres com a homenatge a la seva memòria, que queda altament honorada amb aquesta exhibició, com també hi queda la de Joan Viladot i Fernández, del qual figurava en el conjunt un sol dibuix d'una creu de terme, precis i polidíssim, que revela les excel·lents dots que posseïa el malaguanyat artista.

Rebin els amics de Tàrraga la nostra cordial felicitació pel bell espectacle que saberen oferir-nos amb aquesta exposició.

ADAM COSCOLL.

¿On són els trenta anys de catalanisme?

Es una pregunta que ens hem fet moltes vegades i últimament al llegir l'article d'En Manuel Brunet, de diumenge passat, a les pàgines de la «Veu de Catalunya».

Uns propietaris que es creuen perjudicats per una de les lleis que Catalunya, per medi del seu Parlament sobirà s'ha donat, han confiat al senyor Lamamié de Clairac, la interposició d'un recurs al Tribunal de Garanties Constitucionals de l'Estat, contra dita llei.

Acudir a un tribunal estrany per a què resolgui els nostres afers, és una monstruositat, un delict de lesa pàtria, que faria botar d'indignació al gran patrici En Prat de la Riba, del qual se'n diuen seguidors els de la Lliga, i en canvi el lligaire Mossen Brunet, ha escrit un article de defensa de l'actitud incomprendible dels propietaris catalans.

La seva gosadia, però, no arriba a tant que no afirmi que si bé doctrinalment, en bona doctrina nacionalista, no és acceptable l'actitud dels propietaris, és l'estómac el que els ho aconsella.

Tot això és degut a què la gent de la Lliga—com remarcava En Rovira i Virgili en el míting de l'altre diumenge a Lleida—fa temps han perdut la noció de Pàtria, i en el desdibuixament del concepte, el confonen amb la realitat que els és sempre present de patrimoni, i en quant es discuteix aquest patrimoni—la seva Pàtria—no els avergonyeix el confiar-ne la defensa a un organisme

estatal, estrany a les nostres inquietuds, com per salvar aquest patrimoni ajudaven amb totes les forces, el dictador del 13 de setembre de 1923, i donaven Ministres a l'altre dictador de l'any 1930.

Mai dels mais, una actitud digna que faci bategar aquest partit enquilosat al patrimoni, que és la Lliga, Regionalista, Dictadurista o Catalana—que l'hàbit no fa el monjo—per una idealitat o un afany de justícia. Si alguna vegada han fet catalanisme, i més aquests últims temps, l'han supeditat als seus interessos particulars.

¡Quansevol, després de llegir l'article d'En Brunet, pot continuar creient en els trenta anys de catalanisme que han estat mastegats per tots els oradors de tots els mítings de Lliga Catalana!

L'obrer per a ésser realment lliure, necessita medis suficients de vida, car un treballador que no pot atendre les necessitats seves i de la seva família, no és altra cosa que un esclau, per moltes que siguin les llibertats que les lleis li atorguin

HUMBERT TORRES.

(Conferència de Tarragona).

Fàbrica de gel

Marius Amigó

Avinguda Catalunya

LES GANGUES

CAMISERIA I GÉNERES DE FUNT

TÀRREGA

Ramon Novell

Fàbrica de Gasoses

TÀRREGA

Macià Badias Felip

Fàbrica d'Espadenyes

TÀRREGA

DARRERA HORA

Els acords presos en la reunió del Comit  Executiu Central d'Esquerra R. de C. - Expulsió del Partit per mancamment greu a la disciplina dels militants Srs. Casanellas, Comes, Lluh , Terradellas, i Xirau. - Ratificació de confiança en el Govern de la Generalitat. - Convocatòria d'un Congrés Nacional, extraordinari, per al dia 7 d'Octubre.

Aquest migdia hem tingut una conferència telef nica amb els dirigents d'Esquerra Republicana de Catalunya, de Barcelona, en la qual ens han facilitat una síntesi de la nota aprovada en la matinada d'avui pel Comit  Executiu del Partit, que diu aix :

«Amb la presidència del Sr. Macià i 24 militants s'ha reunit el Comit  Executiu d'Esquerra R. de C., que examinant detingudament el manifest firmat per J. Casanellas, P. Comes, J. Lluhi, J. Terradellas i A. Xirau i estudiat el cas de l'Ajuntament de Barcelona ha pr s els següents acords.

A. Considerant que el manifest dels militants esmentats així com llur actuació constitueixen un mancamment de disciplina per l'Esquerra R. de C., que els fa merèixer d'acord amb l'article 37, ésser expulsats del partit. Passar el cas a la Federació corresponent per la seva tramitació reglamentària, d'acord amb l'article 38 que fixa el procediment i recursos a seguir.

B. Davant la situació lamentable que s'ha creat en l'Ajuntament de Barcelona, dipositar la confiança en el Govern de la Generalitat, perquè resolgui amb tota urgència, i amb el procediment que consideri més ràpid i eficaç, els mals que se'n deriven. Convocar per al dia 7 d'Octubre un congrés nacional extraordinari per a donar-li compte de les resolucions preses en els anteriors acords, i altres assumptes que el C. E. cregui oportú sotmetre.

Espurnes

Quedar bé, i que sigui baratet. — De tothom és coneguda l'esplendidesa del diputat Secanell, cosa que no li critiquem pas.

Doncs bé, si nosaltres no ho fem els seus amics diu que no li troben pas bé.

L'altre dia mateix, sentirem a dir que se li queixaren de què en les subscripcions, etc., etc., don s tant, ja que aix  els feia posar en ridicle a ells.

Fixeu-vos, doncs, quina solució tan c moda i barata—per quedar bé.

Es de tècnics i economistes autèntics, de Lliga Catalana.

Però ja se'ns perdonar  una indiscreció. En la subscripció pel futbol hi ha contribuït amb el seu nom i amb una colla de X. i Z. que el seguien.

Ara ja no queden tan bé, veritat?

Una fórmula.—Ara que diu que s'acosten eleccions, la volem oferir gratuïta als de la futura candidatura popular. Fa aix .

Monarquia? República? Estira i arronsa.

Una democràcia és la voluntat dels més, i «Esquerra Republicana de Catalunya» és un partit democràtic,

Dem  publicar  el «Butlletí» de la Generalitat un Decret convocant pel dia 12 de Novembre, eleccions municipals per tot Catalunya.

COMENTARIS

Don Alejandro.—A hores d'ara ja té més d'un mal-de-cap. Tan revolucionari, però tan amic com és de la tranquil·litat, això ja el comença a tenir una mica marejat. I és que això del «disfrute del poder» no és una cosa tan planera com se la imaginava.

La veritat, és, però, que no és pas culpa d'ell això. El món està tan ple de desagraïts... L'altre dia mateix a l'arribar a San Sebastian, la primera benvinguda que li donaren, ja fou la d'una comissió que anava per recordar-li que ell havia dit «que a las 24 horas de ser Gobierno, autorizaria el juego en San Sebastián».

No és d'extranyar, doncs, que encara no hagi sortit la declaració ministerial. Ja veureu, com que de desagraïts tots en tenim una mica, des dels vascos als andalusos, i no ens quedem pas curts els catalans, a la millor resultaria que tots ens posàrem a recordar coses, i veureu, veureu, tot són compromisos. Per què si els de «la meseta» volen una cosa, uns altres en volen una altra i res, la quadratura del cercle, esdevé un joc d'infants, al costat «del disfrute del poder».

Però, endavant «Don Alejandro». Nosaltres els catalans rai que no podem perdre. En Pujols ens en feu adonar i té tota la raó. No hi ha hagut mai cap polític, per anticatalanista que fos la seva executòria, que no es tingués de rendir davant del fet de Catalunya. O bé se n'ha convençut o Catalunya l'ha vençut. Però això sí, volem donar-li un consell. Tingui molt en compte allò d'aquell que volia tenir un sabre, un sabre ben gros per defensar-se. Però quan el va tenir, i se'l va posar a la cintura, el sabre li venia tan llarg, que un dia el va fer entrepessar i ell va caure tan llarg com era.

Urbanisme.—Cada vegada que veiem aixecar una bastida de paleta o de pintor en qualsevol indret de la nostra ciutat ja ens posem a tremolar. Tindran bon gust?, no en tindran?, són les preguntes que ens fem tot seguit i vulguis o no vulguis amb certa temença. Sí, perquè aquell és un moment oportú per fer guanyar una mica més el to de la nostra ciutat, i en canvi, són tantes les vegades que es desentona»...

I és que en veritat, si bé en aquests últims temps s'han fet coses molt ben fetes, no hi ha perquè negar-ho, en canvi hem tingut de sofrir cada «nyap» que fa trist. I el pitjor és que són aquestes coses mal fetes les que es veuen. I sovint és un petit detall el que al fi i al cap ho fa malbé tot.

Caldria, doncs, remeiar-ho, posar-hi ordre, imposar el bon gust, que més d'una vegada no surt perquè ningú s'ha cuidat de què no es deixés.

Consti que al dir això, no particularitzem ni ens referim a res en concret, avui com avui. Solament ens preocupem per una cosa tan interessantíssima en tots els seus aspectes, com és l'urbanisme i que aquests dies en ocasió de les visites i les converses que amb motiu de l'exposició d'artistes targarins hem tingut amb persones autoritzades en aquestes coses, ens hem acabat de convèncer, com si no n'estéssim ja prou, que calia, que hi havia necessitat, que no es descuidés en cap d'aquells aspectes... Molt de compte en les alineacions. Vetllar pel bon gust. Vigilar les façanes. No descuidar el detall. A vegades un rètol, a vegades un color, que fa malbé, no un edifici, sinó que un conjunt.

Tindria d'ésser això... I pensar que des de l'Ajuntament podria fer se tantll... Quan ara més aviat—proves en tenim—es tendeix a fomentar l'anarquia.

Caldria evitar-ho... i caldria fer. Si, si, caldria. Però en desconfiem. Se'ns voldrà donar raó a n'aquesta desconfiança?

Veritable obra social.—El casal d'Estat Català de Barcelona, del qual n'és president el nostre amic en Miquel Badia, acaba d'adreçar un manifest a tot el poble de Catalunya, posant a la disposició d'aquest mentre els organismes de la Generalitat vagin creant institucions semblants, un dispensari mèdico-quirúrgic equipat amb aparells de totes menes (d'anàlisi, raigs X, etc., etc.), la visita dels metges del dispensari i els medicaments que es necessitin. Tot això, per als obrers sense feina i als que treballin necessitats, els hi és ofert tot gratuït. Als demés gairebé només un segell de 25 cèntims, per atendre a petites despeses. I tot voltat d'un gran prestigi moral i professional.

A més ha obert un Consultori jurídic i una Borsa de Treball, també en iguals condicions.

D'una cosa així si que se'n pot dir obra social. Obert a tots; a qui ho necessiti. En això tindrien potser alguna cosa a aprendre'n certs senyors de per aci.

I ja veieu, són les joventuts d'Estat Català les que fan això. Per cert, que ara es parla de si se n'organitzarà a la nostra ciutat.

Imp. «Crònica Targarina». - Telèfon 122—Tàrrrega